

Magyarország és Lengyelország szakmai tájékoztató rendszerének megújítása

Mgr Olena Bordakova – UNGVÁR, UKRAJNA, UNGVÁRI NEMZETI EGYETEM

1981-ben született, francia és német szakon végzett. 2005-től az Ungvári Nemzeti Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Szakának előadója, 2010-től az ukrainai NAPN (Pedagógiai Tudományok Nemzeti Akadémiája) Képzési Intézetének munkatársa. Tudományos területei: az EU tagállamai szakoktatási rendszerének személyi szakmai irányultsággal kapcsolatos kérdései, valamint a munkaszervezés személyes vetületeinek megközelítése Európában.

Az oktatás és a tudás színvonala fontos szerepet játszik az információs társadalom korszakában, amely fontos mutatója a fiatal nemzedék szociális fejlődésének. Az oktatás az egyéniség formálásának egyik fontos szakasza, valamint jelentős szerepet játszik a szociális rendszerbe történő bekapcsolódásában és a munka termelési-technikai elosztásában. A mai fiatalság alapos tudással szeretne rendelkezni, a társadalom értékes részévé válni, megvédeni magát a munkaerőpiacon és saját munkahelyén. Ez nem érhető el a mai európai innovációs szakmai tájékoztató modellek alkalmazása nélkül.

Ebben a cikkben röviden elemezzük a szakmai tájékoztató rendszereket Magyarországon és Lengyelországban az európai integrációs folyamatok feltételei között, amelyek a jelzett országokban az Európai Unióba való belépés felkészítő szakaszában valósultak meg, amikor a társadalom gazdasági, szociális és politikai életében is jelentős változások mentek végbe. Ennek eredményeképpen az oktatási modell is változott, és a szakmai tájékoztató bevezetése az iskolában egyik előfeltétele volt a tanuló ifjúság fel-

készítésének a munkaerőpiaccal kapcsolatos fogalmak befogadására nemcsak saját országukban, hanem az Európai Unió szintjén is.

A mi érdeklődésünk e két európai állam iránt nem véletlen, több okkal is magyarázható: először is a határokon átívelő együttműködés, amely lehetőséget biztosít az európai pénzügyi szerkezet felhasználására és az integrációs változásokra irányul a társadalom életének különböző területein, másodsor: ezek az országok tapasztalattal rendelkeznek az parancsuralmi rendszerről a demokratikus rendszerről is, a tervgazdálkodástól a piactudálkodáshoz, a szovjet szakmai tájékoztató rendszertől az innovációshoz való átmenetre vonatkozóan. Harmadszor: ezek az országok megoszthatják tapasztalataikat a tagjelölt országok és a tagországok tekintetében is.

Magyarország és Lengyelország átalakulási változásainak elemzése, amely az európai pénzügyi szerkezet, az Európai Unió Leonardo da Vinco program keretében valósulhat meg, amely a szakmai képzés színvonalának emelésére irányuló innovációs reform bevezetését ösztönzi.

Ez a program támogatja a pilóta terveket, a tapasztalatcsere bevezetését, összefoglaló és elemző tájékoztatót ad a szakképzés problémaköréből, biztosítja az oktatás egyforma feltételeit, az innovációs felkészítést a technológiai változásoknak megfelelően. A program támogatja a felsőfokú tanintézmények és a vállalatok együttműködését, amelyek a technológiai innováció alkotó jellegű kihasználására és a nyelvi tudás tökéletesítésére irányulnak.

Napjainkban a Leonardo da Vinci program II elősegíti az igények kielégítését elsősorban a fiatalok körében, a tudásban és a szakma kiválasztásának folyamatában. A program fő célja a munkanélküliség csökkentése, valamint a fiatalok szakmai integrációjának és reintegrációjának megkönnyítése az európai munkaerőpiacon. Ezzel kapcsolatban különös figyelmet fordítanak a speciális szakképzés intézményei és a kis- és középvállalatok közötti együttműködésre.

Megvizsgáljuk a pénzügyi mechanizmus gyakorlati alkalmazását e program szerint Magyarország és Lengyelország szakmai tájékoztató rendszerének példáján.

A mai magyar szakmai tájékoztató rendszer a világ fejlett országai pozitív gyakorlatának tanulmányozása, valamint „A fiatalok szakképzésének modernizációja” /Vocational Youth Training Modernisation/ programban való részvétel eredményeképpen alakult ki. Ez lehetőséget adott tanuló ifjúság a szakképzési modelljének adaptálására a mai megújuló társadalmi követelmények szerinti új szakmai tájékoztató-rendszerek alkalmazásával, amelyek a szakmai karrier szerencsés kiválasztását és a szakmai konzultációs szolgáltatások tartalmának

megújítását befolyásolják. Megemlíthetjük, hogy ennek a programnak a keretében 2000-ben megalakították a foglalkoztatottsággal és a szakmai tájékoztatással foglalkozó munkabizottságot /the Working Committee for Job Placement and Career Guidance/, amely egyaránt együttműködik az oktatási intézményekkel és a munkaerőpiac intézeteivel. A bizottság az egységes és általános stratégia fejlesztésével, az új módszerek, programok és oktatási anyagok adaptációjával, ellenőrzésével és integrációjával foglalkozik a szakmai konzultációs kérdéseket illetően, előadók és konzultánsok felkészítésével is foglalkozik, akik új módszereket vezetnek be, és ez hatással van a foglalkoztatottságra.

1998-ban Magyarország munkaügyi minisztériuma megbízta a foglalkoztatottság illetékes központját Csongrád megyében, hogy hozzon létre egy Nemzeti Információs Központot /NPK/, amelyet a Leonardo da Vinci európai program keretében valósítottak meg. A központ fő feladata a tájékoztatás a határon túli tanulási lehetőségekről, valamint más országok fiataljait megismertetni az oktatási programokkal és a foglalkoztatás lehetőségeivel, a külföldi diákokat megillető szociális ellátás rendszeréről Magyarországon.¹

Az európai integrációs változások eredményeképpen Magyarországon is létrehoztak egy többirányú rendszert a fiatalok és felnőttek szakmai tájékoztatására, amely a következőkből áll:

- oktatási központok a tanuló ifjúság számára;
- információs központok, amelyek az állam és a magánszektorok támogatásával működnek;

¹ National Resource Centre for Vocational Guidance (NRCVG) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.euroguidance.net/Centres/EGHungary.htm>

- a foglalkoztatottság állami hivatala, amely együttműködik 20 körzeti központtal és 173 helyi tagozattal;
- kilenc regionális oktatási központ a felnőttek szakmai tájékoztatására, amelyek 1992-ben alakultak a Világbank támogatásával. Ezek a felnőtt lakosság képzését és átképzését biztosítják, a szakmai karrier fejlesztésével foglalkoznak, információs és konzultációs szolgáltatásokat nyújtanak.²

Lengyelországban, mint a legtöbb Európai Unió országban, szintén megfigyelhetők alapvető szerkezeti változások a munkaerőpiacon. Ezeket egyrészt a konkurencia növekedése a világgazdaságban, másrészt a szakmai karrier tervezése és realizációja idézte elő, amely nemcsak a nemzeti gazdaság keretei között valósult meg, hanem a határokon átívelő nemzetközi és kultúrközi kontextusban is. Ennek eredményeként az országban mély átalakulás megy végbe az állami szakmai tájékoztatás és konzultáció rendszerében.

1995-2000 között realizálódott *A szak-konzultáció eszközeinek nemzeti központja* a Leonardo da Vinci program anyagi támogatásával. Ennek megfelelően 1999 júliusában megalapították *A konzultálás eszközeinek nemzeti központját* /Narodowe Centrum Zasobów Poradnictwa/ a Nemzeti Munkaügyi Hivatal és a Nemzeti Oktatási Minisztérium támogatásával. A Központ fő feladata az EU programjainak realizációja a lengyel szakmai tájékoztatási rendszer eredményes fejlesztésére vonatkozóan.

2007-től a „EURODORADZTWO POLSKA/EUROGUIDANCE POLAND”

tervezet megvalósítása folyik más európai program keretében „Uczenie sie przez Cale Zycie” /Lifelong Learning Programme LLLP/, amely 2007.01.01. dátummal lépett életbe az Európai Parlament határozata értelmében: N 1720/2006/WE, 2006.11.15.³

Megemlítjük, hogy az európai szakmai orientációs hálózat 51 központot foglal magába 32 országból.⁴ Fő feladata a szakmai konzultáció európai tapasztalatának kiszélesítése a tagjelölt-országok és a tagországok szakmai tájékoztató rendszerében, amely a tapasztalat- és az információcsere alapján lehetséges.

Meg kell jegyezni, hogy a nemzeti tervezeteken kívül ezek az országok aktív részesei a nemzetközi programoknak, amelyeket az Európai Unió finanszíroz. Felhívjuk a figyelmet arra a programra, amelynek megvalósításában Magyarország és Lengyelország is részt vesz. Ezek befejezett tervezetek, amelyek 2001.11.01. és 2004.10.31. között zajlottak: „határokon átívelő szak konzultálás”, „távolsági szakkonzultálás”.⁵ Így „*A határokon átívelő szakkonzultálás*” tervezet keretében kidolgozták az európai szintű szakkonzultáns felkészítésének rendszerét. Egyeztették a felkészítés meghatározott formáit a nemzetközi szabvánnyal és kidolgozták a diploma utáni szakkonzultánsok /eurokonzultánsok/ oktatásának programját. A tervezet Lengyelország Munkaügyi és Szociálpolitikai Minisztériuma kezdeményezésére készült. A tervezet partnerei voltak: Ausztria, Németország, Magyarország foglalkoztatottsági szolgálatai, valamint a Jagelló Egyetem és

² Zachar L., Kiszter I., Vladiszavljev A. Review of career guidance policies. Final report. Hungary. 2003.- 5p.

³ Eurodoradztwo Polska. [Elektronnyj resurs]. Rezhim dostupu: <http://www.praca.gov.pl/eurodoradztwo>

⁴ Euroguidance. [Elektronnyj resurs]. Rezhim dostupu: <http://www.euroguidance.pl/index.php?id=1>

⁵ Program Leonardo da Vinci [Elektronnyj resurs]. Rezhim dostupu: <http://www.jobland.pl/aktualnosci/Program-Leonardo-da-Vinci-a-193.html>

más egyetemek, amelyek a szakkonzultánsok felkészítésében közreműködnek / Klagenfurt, Mannheim, Szeged/.

A Tervezet keretében az alábbiak valósultak meg:

- elemezték és meghatározták a minőségi követelményeket az európai szintű szakkonzultánsokat illetően;
- megalapozták az európai szakkonzultáns szakmai profilját, számításba véve az országok közötti különbségeket;
- kidolgozták a az európai szintű szakkonzultánsok diploma utáni oktatási programját az előadók anyagaival együtt;
- elkészítették az oktatási anyagot a diákok számára.

A tervezet eredményeképpen egységes rendszert hoztak létre az európai szintű szakkonzultánsok felkészítésére Lengyelországban és Magyarországon, felhasználva Ausztria és Németország példáját. Ez a hozzáállás a szakmai mobilitásra irányul, figyelembe véve a fiatalok foglalkoztatottsági lehetőségeit.

„A távolsági szakkonzultálás” tervezet célja módszertani tanácsadó kidolgozásában rejlik a szakkonzultálás céljából a mai szakmai tájékoztató európai rendszer összehasonlító elemzése alapján, valamint haladó gondolatok alkalmazása a tapasztalatok felhasználásával az eljövendő szakma sikeres kiválasztása érdekében és megfelelő határozatok elfogadása.

A cél megvalósítására a következő feladatokat tűztük ki:

- kijelölni a szakkonzultálás mai módszereit, amelyeket a partnerországok tervezetében is használnak;
- kidolgozni a távolsági szakkonzultálás szabályait és feltételeit;
- kidolgozni felkészítés programját;
- kidolgozni a szakkonzultánsok felkészítésének és továbbképzésének programját;

- elkészíteni az oktatási anyagokat, így tanácskönyveket a szakkonzultánsok számára.

A kutatás megmutatta, hogy ez a tervezet sikeresen megvalósult Lengyelországban, Magyarországon, Szlovákiában, Csehországban, Romániában, Ausztriában.

Ismeretes, hogy az Európai Unió pénzügyi és technikai együttműködésének programját Ukrajna távlati terve is támogatja a reformok megvalósításában. Napjainkban Ukrajnában több mint 250 tervezet realizálódik különböző területeken szerződéses és más nemzetközi programok keretében.

Így egyre inkább aktuálissá válik a külföldi tapasztalatok integrációja a szakmai tájékoztatási rendszerben, ezek alkotó jellegű átértékelése, és az innovációs tapasztalatok gondolatának bevezetése a lakosság szakmai orientációjának hazai rendszerébe.

ÖSSZEFOGLALÓ

A cikkben elemezzük Magyarország és Lengyelország szakmai tájékoztató rendszerének fejlődését az Európai Unióba való belépésük előtt, feltárjuk azokat az átalakulási változásokat, amelyek az európai pénzügyi mechanizmus, az Európai Unió Leonardo da Vinci program keretében valósult meg.

SUMMARY

In the article is analysed the development of the vocational guidance systems in Hungary and Poland during the preparation and accession to the European Union, are exposed the transformational changes that were realized with the involvement of European financial mechanism - the EU program Leonardo da Vinci.